

УДК 630*9(072)

О.Б. Величко, канд. с.-г. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ГАЛУЗЕВА РЕФОРМА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ЗАСІБ ПОГЛИБЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ФОРМУВАННЯ ЛІСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Основним законом України про ліси та ведення господарства в них є Лісовий кодекс в редакції закону України №3404-IV(3404-15) від 08.02.2006 ВВР.206 №21.ст.170. У постанові КМУ від 7 вересня 2022 №1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі» передбачалося:

1. Ліквідувати як юридичні особи публічного права територіальні органи Державного агентства лісових ресурсів за переліком згідно додатку 1

2. Утворити як юридичні особи публічного права міжрегіональні територіальні органи Державного агентства лісових ресурсів за переліком згідно додатку 2.

Утворення державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» з подальшим перетворенням державного спеціалізованого господарського підприємства в акціонерне товариство, 100% акцій якого належать державі. Таким чином була створена компанія національного рівня ДП «Ліси України» що об'єднує 10 регіональних офісів, 146 регіональних філій, 1451 лісництво. В управління державного підприємства знаходиться 6,6 млн га лісового фонду, з яких 5,9 млн га площа вкрита лісом, 1,5 млн га захисні ліси, 1,05 млн га природно-заповідний фонд. Запас деревини складає 1,5 млрд м3. В галузі працюють 23,7 тис співробітників.

До проведення реформи центр розвитку ринкової економіки (CMD-Ukraine) проаналізував діяльність галузі. Експерти розглянули декілька варіантів реформування галузі та визнали доцільність створення єдиного державного унітарного підприємства.

Були виявлені ключові проблеми галузі:

- значний фінансовий дисбаланс у галузі (заробітна плата по лісгоспам відрізнялася в 8 разів, розподіл інвестицій та ін.),
- конфлікт інтересів у лісовій сфері (державне агентство виконувало і контролюючу і господарюючу функції),
- організаційна структура не відповідала практикам ЄС (перешкода до залучення грантів та ЄС),

- низька інвестиційна привабливість (низька спроможність залучення коштів, коштів інвесторів тощо),
- відсутня конкурентоспроможність (зношеність засобів виробництва, обмеження застосування новітніх технологій).

У дослідженні вивчався досвід ведення лісового господарства у Польщі, Словаччині, Фінляндії та Латвії.

Вивчені організаційно-правові моделі та сценарії реформування державних підприємств лісової галузі.

Досвід управління галуззю в питання ведення лісового господарства в Польщі це державний холдинг «Lasy Państwowe», у Словаччині - Державне підприємство «LESY Slovenskej republiky, S.P.», у Фінляндії Державне підприємство «Metsähallitus».

Аналізувались форми органів контролю та нагляду в цих країнах відповідно лісова інспекція (Польща), екологічний інспекторат (Словаччина), лісовий центр (Фінляндія) та центр формування лісової політики: Міністерство клімату та навколишнього середовища (Польща), Міністерство сільського господарства та розвитку сільських територій (Словаччина), Міністерство сільського та лісового господарства (Фінляндія) та Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів (Україна).

Таким чином створення єдиного ДП «Ліси України» визначено найбільш вдалим реалізацією реформи.

Основними ключовими перевагами визнанні:

- 1.Ліквідація фінансових дисбалансів (вирівнювання заробітної плати, підвищення інвестиційної привабливості)
- 2.Ведення лісового господарства відповідно до стандартів та практик ЄС, вирішення конфлікту розподілу функцій у лісовій сфері (контролююча та господарююча)
- 3.Збільшення інвестиційної привабливості галузі (кредитні ресурси, гранти ЄС на впровадженні інноваційно-інвестиційних проєктів)
- 4.Деталізація ринку деревини (подолання корупції, скорочення незаконних рубок)
- 5.Використання сучасних інформаційних технологій для лісового впорядкування.
- 6.Забезпечення сталого ефективного розвитку лісового господарства.

За даними аналітиків реформування шляхом створення єдиного підприємства для вирощування, обслуговування, заготівлі лісів сформує перед умови для полегшення та розширення добути до якості сировини для українських деревообробних підприємств.

Спрощення доступу деревообробних підприємств до лісової сировини в наслідок реформи сприятиме оптимізації використання деревини та збільшення її поглибленої переробки. Це дасть змогу збільшити обсяг створення доданої вартості в галузі при менших обсягах споживання колод круглого лісу.

За прогнозами оцінками економістів реалізація реформи дозволяє збільшити ВВП України на 0,1-0,5%, експорт готової продукції на 20%, збільшення кількості робочих місць на 25%, надходження до бюджетів на 250 млн грн.

Екологічні переваги передбаченні реформою галузі призведуть до підвищення рівня лісистості, зокрема через реалізацію Програми Президента «Зелена країна» та збільшення площі лісів в Україні на 1 млн га.

Досягнення мети сталого розвитку через збільшення лісистості сприятиме досягненню цілей сталого розвитку ООН №13. Боротьба з змінення клімату та Програми зеленого курсу ЄС з побудови кліматично-нейтральної Європи до 2050 року.

В процесі першого року реформи були визначені такі пріоритети:

1.Зменшення площ монокультур, проектування переважно змішаних лісових культур

2.Зменшення всіх суцільних зрубів у ДП «Ліси України»

3.Заліснення деградованих земель місцевими громадами

4.Суттєве збільшення частки сіянців з закритою кореневою системою

5.Надання пріоритету створенню природних букво-ялицевих насаджень в Карпатах замість смерекових

6.Масштабне заліснення півдня України

7.Екологічний моніторинг та сертифікація лісів України.

Проект закону України про особливості управління об'єктами державної власності спеціалізованого державного лісгосподарського підприємства «Ліси України» в публічне акціонерне товариство. Цей Закон визначає правові основи економічного та організаційного регулювання управління об'єктами державної власності у лісовій галузі та особливості утворення та діяльності спеціалізованого акціонерного товариства.

Особливу увагу заслуговує Розділ III перехідні та прикінцеві положення, де в пункті 3 зазначено КМУ, що у шестимісячний термін з дня набуття чинності цим Законом розробити і внести до Верховної Ради України проект Закону України «Про державну лісову політику».